

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avdelning 1

DOM
2011-02-04
Meddelad i
Göteborg

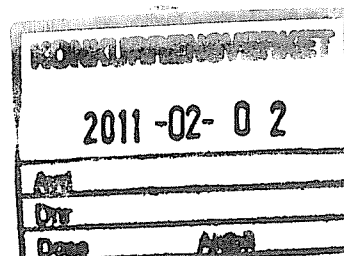
Mål nr
21091-10 E
Enhet 1:1

SÖKANDE

Jopipe AB, 556615-3473
Box 4002
461 04 Trollhättan

MOTPART

Trollhättans Tomt AB, 556008-8535
Box 953
461 29 Trollhättan

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU)

DOMSLUT

Förvaltningsrätten bifaller ansökan på så sätt att avtalet den 25 november 2010 mellan Trollhättans Tomt AB och Mantine Huvudnäset ekonomiska förening avseende snöröjningstjänster förklaras ogiltigt.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avdelning 1**DOM****BAKGRUND**

Trollhättans Tomt AB (Tomt) har genomfört en direktupphandling av snöröjningstjänster. Jopipe AB (bolaget) har ansökt om överprövning av upphandlingen och förvaltningsrätten har i beslut den 2 december 2010 avvisat ansökan. I samband med överklagandet av förvaltningsrättens beslut till kammarrätten yrkade bolaget att ingånget avtal den 25 november 2010 mellan Tomt och Mantime Hufvudnäset ekonomiska förening (Mantime) skulle förklaras ogiltigt. Kammarätten beslutade att överlämna frågan om avtals ogiltighet till förvaltningsrätten för prövning.

YRKANDEN M.M.*Jopipe AB*

Bolaget ansöker om överprövning av upphandlingen och yrkar att avtalet den 25 november 2010 mellan Tomt och Mantime ska förklaras ogiltigt samt anför i huvudsak följande.

Gjord direktupphandling har inte på något sätt aviserats och inköpen på tjänsten uppgår till avsevärt större belopp än 287 000 kr. Tomt gjorde redan i januari–mars 2010 stora direktinköp av snöskottningstjänster. I och med snökaoset i början av år 2010 är det realistiskt att tro att detta fenomen upprepas även denna vinter. Bolaget har vid ett flertal tillfällen stött på ledningen från Tomt om att tjänsten ska upphandlas, som andra kommuner gjort, men fått till svar att ärendet inte har diskuterats. Bolaget har gjort stora investeringar för att kunna konkurrera om denna typ av tjänster. Prismässigt är bolaget också det mest konkurrenskraftiga på orten.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avdelning 1**DOM***Trollhättan Tomt AB*

Tomt anser att ansökan ska avslås och anför i huvudsak följande.

Snöskottning på tak är en tjänst som redan är upphandlad genom en öppen upphandling enligt LOU av Trollhättans stad, i vilken Tomt deltog. Trestads Ventilation AB är ensam leverantör av tjänsten under perioden den 1 juli 2008–30 juni 2011, med rätt till förlängning i ytterligare 12 månader. Ny upphandling kommer att göras under andra halvåret 2011.

Under perioden februari–mars 2010 drabbades hela regionen av ett extremt och oväntat snöväder. Upphandlad ramavtalsleverantör hade inte möjlighet att under perioden leverera de resurser som krävdes. Detta innebar att Tomt anlätade även andra entreprenörer, eftersom det var ett extremt väderförhållande och omständigheter som myndigheten inte kunde förutse. Minst tio leverantörer och mer än hundra personer engagerades för att situationen skulle kunna hanteras och i möjligaste mån minska risken för person- och fastighetsskada. Bolaget och Mantime med flera bolag engagerades. Beroende på tidsaspekten och risk för liv och egendom fanns ingen möjlighet att genomföra en planerad upphandling. Trots dessa insatser drabbades Tomt av ett takras. Även mot bakgrund av tio års historik avseende snöskottning på tak, kan vintern inte anses som en normalvinter, där det skulle finnas ett behov av att komplettera nuvarande ramavtal, i syfte att täcka upp ett behov uppgående till hundra personer. – Tomt hänvisar i denna del till en historisk sammanställning över snöröjningstjänster för åren 2000–2010.

Under hösten uppkom även ett mindre behov av kompletterande snöservicetjänster för driftserviceorganisationen, bl.a. backup för snöröjning vid sjukdom, eller om ramavtalsleverantören inte kan leverera resurser i tid, och för mindre säkerhetskompletteringsuppdrag på tak. Tjänstevärdet för

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avdelning 1**DOM**

ett år, under normalvinter, bedöms ligga avsevärt under tre basbelopp. För dessa tjänster togs offert in från Mantime, med möjlighet att avropa dessa tjänster med upp till femton personer vid behov. I avtalet infördes dessutom ett villkor, som anger att det förfaller om behovet skulle överstiga sex basbelopp. Kontraktets värde är således begränsat till sex basbelopp, vilket gör att det kan hanteras som en direktupphandling. En upphandlande myndighet har enligt gällande lagstiftning rätt att direktupphandla en tjänst som inte nuvarande avtalsleverantör kan tillhandahålla. Den ursprungliga upphandlingen genomfördes som en öppen upphandling enligt LOU, i vilken bolaget hade kunnat delta. Det fanns heller inga hinder för bolaget att lämna anbud vid den direktupphandling som genomfördes.

DOMSKÄL*Förvaltningsrättens bedömning*Fråga om otillåten direktupphandling

Bolaget har gjort gällande att Tomt har genomfört en otillåten direktupphandling och att avtalet den 25 november 2010 mellan Mantime och Tomt därför ska ogiltigförklaras. Tomt å sin menar att en tillåten direktupphandling har gjorts, eftersom värdet av det upphandlade uppgår till högst sex basbelopp, således ett lägre belopp än 15 procent av tröskelvärdet. För år 2010 är 15 procent av aktuellt tröskelvärde 287 966 kr.

Av 1 kap. 2 § punkten 2 LOU framgår att endast 15 och 16 kap. samma lag tillämpas i fråga om offentlig upphandling som avser kontrakt, vars värde understiger de tröskelvärden som anges i lagen.

Av 15 kap. 3 § andra stycket LOU framgår även att direktupphandling får användas om kontraktets värde uppgår till högst 15 procent av det tröskel-

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avdelning 1**DOM**

värde som avses i 3 kap. 1 § första stycket 2 och andra stycket. Vidare får direktupphandling användas i tillämplig omfattning i de fall förutsättningarna för förhandlat förfarande utan föregående annonsering som avses i 4 kap. 5–9 §§ är uppfyllda eller om det finns synnerliga skäl.

I 3 kap. LOU finns bestämmelser om hur värdet av de kontrakt som ska upphandlas ska beräknas, s.k. tröskelvärdesberäkning. I 3 kap. 3 § anges bl.a. att värdet av kontrakt ska uppskattas till det totala belopp som ska betalas enligt kontraktet. Enligt 5 § samma kapitel får en byggentreprenad eller en planerad anskaffning av en viss mängd varor eller tjänster inte delas upp i avsikt att kringgå bestämmelserna om upphandling över tröskelvärdena i denna lag. Enligt 3 kap. 10 § LOU ska värdet av ett varu- eller tjänstekontrakt som regelbundet återkommer eller som ska förnyas inom viss tid, beräknas med ledning av

1. det verkliga totala värdet av en följd av liknande kontrakt som upphandlats under den föregående tolv månadersperioden eller under det föregående räkenskapsåret, om möjligt justerat med hänsyn till förutsebara ändringar i kvantitet eller värde under den tolv månadersperiod som följer efter det första kontraktet, eller

2. det uppskattade totala värdet av en följd av kontrakt som kommer att upphandlas under den tolv månadersperiod som följer på den första leveransen eller, om räkenskapsåret är längre än tolv månader, under räkenskapsåret.

Valet av beräkningsmetod får inte göras i avsikt att kringgå bestämmelserna om upphandling över tröskelvärdena i denna lag.

Vid tröskelvärdesberäkningen ska således kontraktets värde uppskattas till det totala belopp som ska betalas enligt kontraktet. Värdet av varu- eller tjänstekontrakt som regelbundet återkommer eller som ska förnyas inom viss tid beräknas med ledning av det uppskattade värdet av en följd av kontrakt som antingen har upphandlats under den föregående tolv månadersspe-

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avdelning 1**DOM**

rioden alternativt den tolv månadersperiod som följer på den första leveransen, alternativt räkenskapsåret. Vidare får en upphandling inte delas upp och beräkningen får inte konstrueras i syfte att komma under tröskelvärdet.

I förarbetena anges att en upphandlande myndighet får välja mellan de alternativa metoderna. I de fall val av beräkningsperiod medför att kontraktet beräknas understiga tröskelvärdet är det därför betydelsefullt att den upphandlande myndigheten noggrant motiverar och dokumenterar skälen för valet av metod (prop. 2006/07:128 s. 320).

Eftersom bestämmelserna för upphandling under tröskelvärdena har sin motsvarighet i och har utformats efter förebild av bestämmelserna över tröskelvärdena saknas skäl för att tillämpa andra beräkningsmetoder än de nu redovisade när det gäller att beräkna ett kontrakts värde under tröskelvärdena.

Tomt har genom direktupphandling i november 2010 köpt ytterligare kompletterande snöservicetjänster för driftserviceorganisationen, bl.a. för backup vid sjukdom för snöröjning, eller om ramavtalsleverantören inte kan leverera resurser i tid, och för mindre säkerhetskompletteringsuppdrag på tak. Värdet av de upphandlade tjänsterna uppgår enligt avtalet till ett högsta belopp om sex basbelopp, vilket i och för sig understiger 15 procent av tröskelvärdet.

Avtalet som ingicks den 25 november 2010 och som löper under perioden den 1 december 2010 – 30 november 2011 har, om det utnyttjas fullt ut, ett värde uppgående till sex basbelopp. Bolaget har dock oemotsagt uppgett att Tomt totalt genom direktinköp i början av året har upphandlat snöröjningstjänster för belopp som överstiger 15 procent av tröskelvärdet. Dessutom framgår av den tioåriga historik som Tomt hänvisar till att kostnader för snöröjningstjänster under år 2009 uppgick till drygt 900 000 kr och för

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avdelning 1**DOM**

perioden januari t.o.m. juli 2010 till mer än sju miljoner kronor. Det totala värdet av aktuella snöröjningstjänster överstiger, oavsett beräkningsmetod, därmed värdet för när reglerna om direktupphandling kan användas, dvs. högst 15 procent av tröskelvärdet. Detta synsätt ansluter även till de beräkningsmetoder som anges i 3 kap. LOU.

Tomt har således använt direktupphandling utan att kontraktets värde uppgår till högst 15 procent av tröskelvärdet, vilket innebär att det saknats förutsättningar för Tomt att använda direktupphandling på den anförda grunden.

Inte heller vad Tomt anfört i övrigt utgör skäl för direktupphandling i samband med att Tomt slöt avtal med Mantine den 25 november 2010 .

Ogiltighetstalan

Av 16 kap. 1 § LOU framgår att en leverantör som anser sig ha lidit eller kunna komma att lida skada i en framställning till allmän förvaltningsdomstol får ansöka om åtgärd enligt 5 eller 15 § (ansökan om överprövning).

Bolaget har yrkat att förvaltningsrätten ska förklara avtalet mellan Tomt och Mantine ogiltigt på den grunden att upphandlingen inte har skett enligt bestämmelserna i LOU och att bolaget därigenom inte har kunnat konkurrera om upphandlingen.

Enligt 16 kap. 15 § första stycket 1 LOU ska rätten besluta att ett avtal som har slutits mellan en upphandlande myndighet och en leverantör är ogiltigt, om avtalet har slutits utan föregående annonsering enligt 7 kap. 1 eller 2 § , 13 kap. 2 eller 5 §, 14 kap. 5 § eller 15 kap. 4 eller 6 §.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avdelning 1**DOM**

Det aktuella avtalet omfattar A-tjänster. Av förvaltningsrättens ovan gjorda bedömning framgår att förutsättningar saknats för att direktupphandla med stöd av 15 kap. 3 § LOU. Tomt har tecknat avtal utan föregående annonsering. Tomts avtal med Mantime utgör därför en otillåten direktupphandling, varför grund finns för att besluta att avtalet är ogiltigt.

Om det finns tvingande hänsyn till ett allmänintresse ska rätten enligt 16 kap. 16 § LOU besluta att avtalet får bestå trots att förutsättningarna för ogiltighet enligt 15 § är uppfyllda. I förevarande fall har Tomt inte åberopat att det vid den gjorda direktupphandlingen i november 2010 förelegat tvingande hänsyn till ett allmänintresse. Något sådant kan därför inte anses vara för handen.

Med hänsyn härtill ska Tomts avtal med Mantime den 25 november 2010 om tillhandahållande av snöröjningstjänster förklaras ogiltigt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1B LOU)

Ann Rittri

Rådman

Föredragande har varit Henny Johansson.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kamrarrätten i Göteborg. Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kamrarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kamrarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut vartill förvaltningsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kamrarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kamrarrätten,
2. det beslut som överklagas med uppgift
3. om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
4. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
5. den ändring av förvaltningsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
6. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till förvaltningsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppgive sitt namn, adress och telefonnummer.

Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska Ni utan dröjsmål anmäla ändringen till kamrarrätten.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

DV 3109/1B LOU